

SLAVJAN.

Časnik slovstven i uzajemen za Slavjane književne i
prosvětljene.

Vreduje i na svétlo dava Matija Majar v Celovcě (Klagenfurt).

Číslo 7. Izhadja desetput v letě po jednoj čeloj listině i
velja s poštninoj 3 florinte ali 2 rublja.

1873.

СЪЪЗДЪ.

Slédeča slova naznačuju blizo ono isto: Съѣздъ, shod, senjem, sostanek, skupščina, sbor i těm podobna. V nověje vreme su Slavjani slavili osobito tri znamenite shode; jeden v Moskvě léta 1867. povodom этнографической (narodnopisnoj) выставки; drugi v Pragě léta 1868. povodom položenja osnovnoga kamena za veliko narodno česko gledališče; tretji opet v Pragě 12. i 13. julija 1873. kada se je slavila stoletnica dně rodjenja slavnoga českoga spisovatelja Josefa Jungmana. — Pervi od těh shodov v Moskvě bil je tako znamenit i veličanstveno slavjen, da novine i časniki slavjanski osobito neslavjanski nisu mogli o njem dosta načuditi se; pisalo se je o tom shodě različno, jednimi jako zadovoljno, drugimi, to je protivnikami, protivno. Znamenit i veličanstven bil je pak vsakako te slavjanski shod tako, da su Slavjani sami se zauzeli i se iznenadili. Da bude se osnovalo nešto tako velelěpoga i tako veličanstvenoga, nešto takoga nisu niti sami Rusi mislili, nisu naměravali, nisu očekovali. Ješče menje su mogli si nešto takoga misliti ali očekovati Slavjani k toj etnografičkoj vistavkě povabljeni: sprijem na granicě ruskoj velelěpi, userdni, bratski; pojezd do Petrograda i do Moskve slovno jezda slavivna (triumphzug); življenje skoz těh pet tednov tako, kako da bi bili po čarobiji spremenili se v naj slavnějše boljare (Magnaten), kako da bi živeli v dražestno okuzlenom domorodnom světě; i čto več, to ni bila nikaka čarobija, nikako kuzlo (Zauber), nego prava istinita istina; tako da su Slavjani vsěm pravom mogli uzkliknuti, kako stoji v ruskoj narodnoj pěsni o Голубиной книгѣ: *)

Ахъ не чудо ль тамъ сочудилося,

Ни проявушка ль проявилася?

Воздвляло чудо не малое,

Воздвляло чудо дивное!

*) П. Безсоновъ: Калѣки перехожіе. Москва 1861. Часть.
1. стр. 341.

Pisalo se je o toj etnografičkoj vistavkě i o tom divnokrasnom Съѣздѣ славянском не мало v novinah, osobito obširno v knjigě: Всероссийская этнографическая выставка и славянский съездъ въ Маѣ 1867 года. Москва, i krasno ga je popisal g. M. P. Pogodin v svojem govorě deržanom 16. maja lěta 1868.

Toga dnu su obhadjali i slavili v Moskvě svetčanoj gostijoj lětnicu, godovščinu, na spoměn prijезда Slavjan k etnografičkoj vistavkě l. 1867. Ustrojili su gostiju v sadě, ogradě, pri domě g. M. P. Pogodina na Devičjem polji; dvorana bila je ukrašena izobraženjami sv. Cirila i Metodija i podobiznami znamenitih pisateljev ruskih. Pred obědom, pred gostijoj, je predčital gosp. Mihail Petrovič Pogodin jako zanimivi i podučni poobširněji govor, iz kteroga semo stavimo jeden odlomek, v kterom se kaže, kako da se je ustrojila ta neobičajna slavnost pri etnografičkoj vistavkě, stavimo semo najpred te odlomek po ruski v izvorniku i onda v prevodě. Gospod govornik je kazal sbranoj gospodě med ostalom :

„Мы собрались, мм. гг., чтобы вспомнить вмѣстѣ, по-семейному, прошлогоднее свиданіе и знакомство наше съ представителями всѣхъ славянскихъ племенъ, посѣтившими московскую этнографическую выставку.

„Вы всѣ хорошо знаете, что прошлогодній славянский съездъ былъ событіемъ совершенно случайнымъ. Мы всѣ исконные друзья Славянъ, о немъ и не думали, не предполагали, не ожидали. Кругъ ея распространился самъ собою. Позвольте ли вы мнѣ напомнить для ясности это странное приключеніе? Сдѣлано было въ вѣдомостяхъ простое объявленіе о намѣреніи общества собрать образчики одеждъ и прочихъ вещей, относящихся до народной жизни племенъ, населяющихъ Россію. Явились жертвователи, которыхъ приношенія были оглашены, разумѣется, съ благодарностію. Нѣкоторыя особы изъ царствующаго дома приняли участіе. Наши Малороссіяне прислали свой вкладъ. За ними слѣдовали Русскіе изъ Галиціи, а потомъ Словаки, Словенцы, Сербы, Болгары Чехи. Нѣкоторыя приношенія были очень сложны и цѣнны. Предсѣдатель этнографической выставки почелъ обязанностию пригласить жертвователей въ гости на затѣянный имъ праздникъ. Путешествіе издалека требовало издержекъ. Управленія желѣзныхъ дорогъ вызвались возить гостей даромъ. Это передано къ общему свѣдѣнію. Число желающихъ посѣтить Москву сдѣлалось желаніемъ многихъ. Петербургъ, надо отдать ему честь, пустилъ въ оборотъ мысль, что слѣдуетъ принять гостей съ подобающимъ почетомъ и доставить имъ и другимъ желающимъ всѣ средства i удобства познакомиться съ Россіею и ея жителями. Собралась значительная сумма. Возродилось соревнованіе. Москвѣ нельзя было отстать, а развѣ подумать о перегонкѣ. Городской голова предложилъ въ собраніи думы назначить три тысячи на угощеніе, и, въ случаѣ нужды, дойти до четырехъ. Никто не смѣлъ и желать больше, зная о множествѣ городскихъ расходовъ. „Этого мало: пять, пять!“ — раздалось

въ ближнихъ рядахъ гласныхъ. „Десять, десять!“ — закричали дальнѣе. Внутренно радуясь, я улыбался, и поглядывая на старшинъ, какъ будто оправдывался предъ ними: это не я кричу, мм. гг., не сѣуйте на меня; но все собраніе согласилось съ совершеннымъ удовольствіемъ, и, главное, нашлись охотники, мастера, которые приняли на себя всѣ труды и распоряженія, и исполнили это отлично.

Приготовленія дѣлались въ Москвѣ и Петербургѣ, — о другихъ городахъ не было мысли; но молва разнеслась по всей дорогѣ, вездѣ возбудились одни и тѣ же чувства, по всѣмъ городамъ устроились встрѣчи и, начиная отъ австрійскихъ и прусскихъ границъ, поѣздъ гостей славянскихъ уподобился триумфальному шествію. О приѣмахъ въ Петербургѣ, Кронштадтѣ, Москвѣ — я говорить не буду. Всѣ наши ожиданія были далеко превзойдены; мы не могли воображать себѣ ничего подобнаго. Въ народѣ, который былъ свидѣтелемъ и участникомъ праздника, какъ будто пробуилось внутреннее, самому ему неизвѣстное, чувство. „Это братья; „Отче нашъ“ у нихъ почти одинаково съ нами... Вотъ что сразу поняли простые рускіе люди, и плакали, и цѣловались, и обнимались, и шумѣли, и кричали: „ура, слава, живіо!“ Здѣсь ничего не было подготовленнаго, придуманнаго, сочиненнаго. Все происходило просто, естественно, само собою.

„Скажу даже вотъ что: стараясь привести въ ясность для себя, для лѣтописи, какъ все это случилось, я во многихъ случаяхъ не могъ добраться — отъ кого же происходила первая мысль, первый толчокъ, первое движеніе, — точно такъ же не могъ добраться, какъ и въ изслѣдованіяхъ о многихъ великихъ событіяхъ въ русской исторіи, имѣющихъ въ этомъ отношеніи совершенно одинъ характеръ.

„Видно, все это дѣло устроилъ самъ Богъ, воззрѣвшій милостивымъ окомъ на славянска племена . . .

„Какъ бы то ни было, Славяне всѣхъ племенъ увидѣли себя въ первый разъ вмѣстѣ, и увидѣли себя въ Москвѣ, которая приняла ихъ съ братскими объятіями, радушно, горячо, живо. Всѣ сословія другъ передъ другомъ порывались выразить свои чувства. Здѣсь были Сербы, Болгары, Чехи, Мораване, Галичане, Словаки, Словенцы, Кашубы, Хорваты, Босняки, Черногорцы, Лужичане, Рускіе. Здѣсь были православные, католики, униаты, протестанты. И всѣ чувствовали себя братьями, отъ одного корня, однимъ народомъ, раздѣленнымъ на разные племена, — однимъ языкомъ, раздѣленнымъ на разные нарѣчія. Всѣ почувствовали, что составляютъ одну плотъ, одну кровь, и всѣмъ представилась естественно мысль о этой связи.

„Первою связію представился языкъ у всѣхъ у насъ Славянъ одинъ, но нарѣчія разные; мы разселены на великихъ разстояніяхъ; и по краямъ наши нарѣчія дѣлаются одно для другаго неудобопонятными; между тѣмъ всѣ они слишкомъ легки для изученія.

„Да и дѣйствительно: если всё австрійскіе Славяне: Чехи, Хорваты, Сербы, Словенцы и проч., находятъ возможность изучать и присвоивать себѣ совершенно чуждый языкъ нѣмецкій; если всё турецкіе Славяне: Сербы, Болгары, Босняки и Герцеговинцы говорятъ и по-турецки, и по-гречески, то несравненно всѣмъ имъ легче изучить и овладѣть одно какое-нибудь славянское нарѣчіе, съ которымъ всё имѣютъ сродство, сходство и внутреннюю кровную связь.

„Все это представлялось само собою, и всѣмъ тотъ же часъ встрѣчался одинъ отвѣтъ, какое нарѣчіе избрать средствомъ для взаимнаго сообщенія. Русское, — и потому, что оно принадлежитъ пятидесяти-милліонному народу — и восьмидесяти-милліонному государству, — и потому, что, по мнѣнію всѣхъ знатоковъ, оно саключаетъ въ себѣ наиболѣе свойствъ, принадлежащихъ по-рознъ всѣмъ славянскимъ племенамъ.

„Вотъ какія мысли явились на этомъ сѣздѣ въ-очію всѣмъ намъ и всѣмъ нашимъ гостямъ, безъ всякой натяжки, безъ всякаго насилія, безъ всякаго пристрастія, безъ всякаго умысла.

„Не могу не предложить мимоходомъ слѣдующаго замѣчанія объ удивительныхъ судьбахъ, какъ бы свыше благословенной, Кирилло-меодіевой грамоты. Она съ самаго начала обняла всё славянскія племена, и распространилась вездѣ вмѣстѣ съ христіанствомъ: у Болгаръ у Чеховъ, у Словенцевъ, у Моравовъ, у Поляковъ, у Русскихъ; подверглась вездѣ разнымъ превратностямъ, потерпѣла великіе, смертоносные удары, — и вотъ чрезъ тысячу почти лѣтъ въ грамматикѣ церковнаго языка Добровскаго эта священная грамота сдѣлалась источникомъ и началомъ возвращенія Славянъ къ жизни.

„Да, мм. гг., все настоящее славянское движеніе начинается съ грамматики Добровскаго. Сынами духовными Добровскаго были Шафарикъ и Коларъ, въ своихъ сочиненіяхъ: „Славянскія древности“ и „Slavi dcega“ дочь славы. Въ этихъ двухъ сочиненіяхъ, — одно изъ нихъ историческое, другое митическое, — провозглашены торжественно и доказаны критически какъ древность, такъ и единство всего славянскаго народа . . .

Съ тѣхъ поръ началась взаимность, въ самыхъ тѣсныхъ границахъ, между немногими частными лицами, преимущественно изъ ученаго сословія.

„Все это были частныя попытки, все это не было общимъ достояніемъ, и переходило въ массы очень туго.

„Но вотъ Славяне собрались въ Москву, случайнымъ образомъ, какъ выше было объяснено, и Коларова взаимность стала въ-очью.

Prevod.

Mi smo se sbrali, moja gospoda, da se spomēnjamo sbrani po domače, v lanskoga shoda in spoznanja s predstavitelji vsēh

slavjanskih plemen, koji su objiskali moskovsku etnografičsku vistavku

Vi vsi dobro vēste, da slavjanski shod vlani se je zgodil soveršeno slučajno. Mi vsi uže od nekada prijatelji Slavjan o njem nismo niti mislili, nismo niti namēravali, nismo niti nešto takoga očkavali. Učreditelji etnografičske vistavke su ji naznačili od početka mnogo menji obseg; njen obseg je narasel i se razprostranil sam od sebe. Ali mi vi dovoljite zavolju jasnosti napomeniti to neobično priključenje?

V novinah, v vēdomostjah, se je prosto objavilo, da druŕtvo namērava sobrati obrazčike (muster) oblačil i drugih reči, koje spadaju k narodnomu ŕivljenju plemen, prebivajučih v Rusiji. Javili su se darovatelji, kojih dari su se razglasili v novinah, to se vē, s hvaleŕnostju. Některe osobe iz carstvujučega doma su se učastnile. Naši Malorusi su poslali svoje priloge. Za njimi su slēdovali Rusi iz Galicije, pa potom Slovaki, Slovenci, Serbi, Bolgari, Čehi. Některi poslani prilogi bili su jako sloŕni i dragocēni. Predsēdnik etnografičske vistavke se je počutil obvezanim povabiti darovatelje v gosti na prazdnik takže od njih podporovani. Cestovanje iz daleka je potrebovalo stroškov. Upraviteljstva ŕeleznic su pozvala se, da bi vozila povabljene gosti darom (gratis). To se je proglasilo za obče znanje. Čislo ŕelečih objiskati Moskvu se je uveličilo, je naraslo. Zaslišala su se slavna, ljubeznjiva imena, kterih su mnogi poŕeleli vidēti v Moskvē. Petrograd, ta čest se mu mora dati, je sproŕil v svēt misel, da bi povabljeni gosti imēli se sprijeti s spodobnoj počestju i dati se njim i, koji bi ŕeleli, srēdstva i priložnost soznaniti se s Rusijoj i s njenimi prebivavcami. Sobralo se je značno novca (deneg). Vnelo se natecanje (sorevnovanje, Wettēifer). Moskva ni smēla zaostati, naprotiv morala je jednom gledati prednjačiti. Mēstni poglavar je predložil sbranim sovetnikam naznačiti za ugošćenje tri tisuče (rubljev) i ako bi trēbalo povisiti do četireh tisuč (rubljev). Nikto ni smēl niti poŕeleti vēč, znajuč o mnogih mēstnih razhodah, izdatkah. „To je premalo: pet, pet!“ je razlegalo se v bliŕnjih redah sovetnikov. „Deset, deset!“ su zakričali, zavpili, daljnēji. V serčē sem se radoval, bilo mi je ljubo, i pogledujem na sovetnike, kako da bi hotel opravdati se pred njimi: to ne ja kričim, moja gospoda, ne prituŕite se nad menoj; pa vse sobranje je soglasilo soveršeno i scēla zadovoljno, i čto je glavno, našli su se ohotniki (umelci, hudoŕzniki) koji su na sebe vzeli vse trude i razporedjenje i su izpolnili to izverstno, odlično.

Pripravljanje se je dēlalo v Moskvē i v Petrogradē, — o drugih mēstah se ni mislilo, i nu razglasilo se je po vsej ŕeleznicē, povsuda su se uzbudila ona ista čuvstva po vŕšēh mēstah su se ustrojile slavnostne vstrēče (sprijemi, dočeki) i počinjajuč od granic avstrijskih i pruskih se je upodobnul pojezd gostov slavjanskih pojezdu slavivnomu (Triumphzug). Kako su povabljene slavjanske

goste sprijeli v Petrogradě, v Moskvě i v Kronštátě govoriti ne budu. Vse naše očekovanje se je daleko previšilo; mi si nismo mogli niti uobraziti niti misliti nečto podobnoga. V ljudstvé, ktero je to vidilo i učastvovalo pri prazdnikě, se je probudilo něko unutrenje, njemu samomu neizvěstno čuvstvo. „To su bratri;“ pri njih je: „Otče naš“ skoro tak, kako pri nas Eyo kako su v jeden mah ponjali, razuměli, prosti ruski ljudi i su plakali, cělovali (ljubili) i objimali se, šuměli i kričali: „ura! slava! živio!“ Ovdě ni bilo ničesa pred prigotovljenoga, pred naumljenoga, pred napravljenoga. Vse se je zgodilo prosto, naravno, samo seboj.

Ješče něčto pověm: ja sem staral se (trudil se) razjasniti sebě, da zapišem v lětopis, kako se je to vse slučilo, ja v mnogih sučajah nisem mogel zvědeti — od koga je prišla, proizhodila, prva misel, prvi početek, prvo gibanje — točno tako nisem mogel zvědeti, kako v izslědovanjah o mnogih velikih zgodbah v ruskoj zgodovinė, ktere imaju v tom obzirě soveršeno jednaki značaj.

Vidi se, vse to dělo je ustrojil sam Bog ozrěvši se milostivim okom na razna slavjanska plemena

Budi pa uže kako budi: Slavjani vsěh plemen su pervokrat uviděli se sbrani, i su uviděli se v Moskvě, ktera jih je sprijela po bratski jih objimajuč serdečno, iskreno, živahno. Vsi stališi su se porivali i tlačili skazat svoja čuvstva. Ovdě su bili Serbi, Bolgari, Čehi, Moravani, Galičani, Slovaki, Slovenci, Kašubi, Horvati, Bošnjaki, Černogorci, Lužičani, Rusi. Ovdě su bili pravoslavni, katoliki, uniati, protestanti. V vsi su se čutili bratjama, od jednoga korena, su se čutili jednim narodom razděljenim na razna plemena — jednim jezikom razděljenim na razna narečja. Vsi su čutili, da su jednoga telesa, jedne kervi i vsěm se je predstavila naravna misel o slogě.

Pervoj svezoj predstavil se je jezik; jezik je nam vsěm Slavjanam jeden, pa narečja su razna; mi smo razseljeni po jako oddaljenih od sebe zemljah i v některih krajah prihadjaju naša narečja jedno drugomu težje razumljivimi; med těm v obče vsakoga se je lahko naučiti.

Da, dējstviteljno v istině: ako je Slavjanam: Čeham, Horvatam, Serbam, Slovcem i drugim moguče naučiti se scěla tudji jezik němečki; ako vsi turski Slavjani: Serbi, Bolgari, Bosnjaki i Hercegovinci govore i po turski i po helenski, to je njim vsěm nesravneno lehče naučiti se jeduo kterokoli narečje slavjansko, s kterim su vsa narečja srodna, si podobna i po žlahtě svezana.

Vse to se je predstavljalo samo seboj; i na vprašanje, ktero narečje da bi se izbralo za srědstvo uzajimnoga obćenja, se je vsěm kazal jeden isti odgovor. Rusko narečje — zato čto ono pripada narodu obsegajučemu petdeset milijonov duš; — zato, čto ono vlada v zemlji, obsegajučej osemdeset milijonov obivateljev (prebivavcev), — zato, čto po prepričanji vsěh znalcev obseže v

sebē naj već svojstev, ktere imajo po samom vsa ostala narečja slavjanska skupa, posljednič ješče i zato, što je ono dēdič i naslēdnik cerkovnoga (staroslavjanskoga) jezika

Evo kake misli su se javile na tom shodē pred očmi nam i vsēm našim povabljenim gostam bez vsake namēre, bez vsakoga pristrastja, bez vsakoga umisla.

Ne možem propustiti, da ne povēm mēmohodom slēdujuču misel o divnih i čudnih sudbah i zgodbah, ktere su zadele slovstvo (literaturu) cirilo-metodijovo. Ono je objemalo od pervoga početka vsa slavjanska plemena i se je širilo vsegda zajedno s hristjanskoj vjeroj: med Bolgarami, med Čehami, med Slovencami, med Moravanami, med Poljakami, med Rusami; je skusilo razne protivnosti i preterpelo smertelne nesreče, i glej čerez tisuč skoro lēt je ono izbudilo Slavjane opet k življenju po slovniceč (grammatikē) cerkovnoga jezika izdanoj po Dobrovskomu.

Da, moja gospoda! vse sadajno gibanje slavjansko ima svoj začetek v slovniceč Dobrovskoga. Duhovnima sinama Dubrovskoga sta bila Šafarik i Kolar, v svojih knjigah: „Slovanske starožitnosti“ i „Slavi dcera.“ V tēh dvēh knjigah — jedna zgodovinska, druga pēsniška — se je proglasilo slavnostno i se dokazalo dokazami, da su vsa slavjanska plemena jednom jeden narod, i to narod starodavni.

Od toga vremena počela se je uzajemnost, pa jako po malu, samo med nekterimi nemnogimi osobami, posebno iz učenoga stanu

Vse su bile samo osobne skušnje, ni bilo občinskoga podvzetja i je prehodilo med ljudstvo jako počasno

No evo Slavjani su sbrali se v Moskvi scēla slučajno, kako se je gorē dokazalo, i Kolarjeva uzajemnost stala je pred očmi. —

Из Нѣмечкога Градца.

Овдѣ имамо осем славјанскихъ друштв, како сем уже омѣнилъ в својемъ попрежшнемъ дописѣ, в која се славјанскі діјаки од всеучилишча і од технике сберају, да се в својемъ материнскомъ језикѣ поговарају і по домаче се поразвеселују. То је лѣпа приложност се водити својега наречја па і другихъ наречјѣ славјанскихъ. Немало друштв славјанскихъ имамо овдѣ, і то је весело знаменје живога гібанја мед діјакама разнихъ племенъ славјанскихъ. Вса та друштва, на примѣр Вендија, Слога, Даница і Сокол имају близо они исти главни намѣни; разликују се само в томъ, да в друштво Вендију і Слогу може уступити Славјан, ктерогабуд кмена, в Даницу пакъ искључиво само Хорвати і в Сокола искључиво само Срби. То су четирі друштва мѣсто једнога славјанскога. Је-ли би не било могуће, да би вса та друштва иѣкако могла своје мочи повчане і умствене узajemно upitis viribus сдружити? То би било в корист і в добічекъ заједно всѣмъ діјакамъ, ктерогаколи племена. Јединства

i sloge je nam naj več potreba, jerbo mi živimo v mjestih neslavjanskom, pri tom nas ovdje nije mnogo Slavjan i ako smo razdjeljeni na nekoliko posebnih družtev nas je naravno jeshče menje pri vsakom posebe. Budimo kršćki Slovenci, koriniti Horvati, junacki Serbi, stanoviti Čehi i tako dalje: pa budimo zajedno i Slavjane, to je, Slovenci, Horvati, Serbi, Čehi . . . uzajemni, pa ne raztergani na nezatne stranke i častiće.

Slavoj J.

Pripis vredništva. G. dopisovatelj iskren vlastenec je ves unet za slogu i uzajemnost slavjansku i on bi želil, da bi razna slavjanska družtva, koja obstoje med dijakami vseučilišća i tehnike se sdružila v jedno slavjansko družtvo, po poslovice: Sloga jači, nesloga tlači. Ta njegova misel je žlahtna i izverstna, izvirajuća iz plemenitoga serca!

Naj ložeje se to učini, ako o sdruženji tih družtev Vendije, Sloge, Danice, Sokola, naj pred družbeniki vsakoga tih družtev se prijateljsko posvetuju med seboj, da izberu iz vsakoga družtva odbor, i ti odbori se sberu i o čeloj stvari opet prijateljsko se posvetuju, kako bi naj ložeje naměn se dosegel.

Nam od daleka to dēlo gledećim, se zdi, da bi združenje tih družtev ne bilo preteško; družtva bi se ne imela sjedinjevati v neko novo družtvo, nego vsa dosadanja družtva bi ostala, kako do sada samo, da bi se sdružila v jednu družtvenu zadrugu (Hausgemeinschaft); dosta bi bilo, ako bi se smēstila v jedno stanovališće. V samom dēlu smo uže kako Slavjani sdruženi od Boga po rodē i po kervi; razdrobljeni smo jednom mehaničko, ako se dēlimo nepotrebno na već družtev namēstē, da bi se kako Slavjani sbrali v jednu zadrugu slavjansku. V takoj zadrugē slavjanskoj ostane vsaki družbenik svojemu kmenu zvēst, Slovenec ostane korenit Slovenec, Horvat ostane Horvat, Serb ostane Serb, Čeh ostane Čeh, razlika obstoji samo o tom, da su oni v razna družtva razdjeljeni: Slavjani nesložni, ako bi se pako ta družtva sdružila v zadrugu slavjansku, postali bi Slovenec, Horvat, Serb, Čeh . . . uzajemnimi Slavjanami.

V takoj zadrugē slavjanskoj bi govoril vsaki družbenik, to se razumi samo seboj, v svojem narećji, i bi imel lepu priloznost brez ućenja naućiti se kako jigraje i drugih slavjanskih narećij; bi se navadil obhoditi se s ljudmi raznih stališć, čto je za dijake jako poljezno i koristno, jerbo obično se dijak ne ući višjih vēd i višjih naukov na višjih učilišćah zato, da bi se pozdnēje samo doma v zapeček svojega narećja posēdel, nego njemu stoji ves běli svēt odpert, on ne vē, kdē ga sreća jišće; on ne zna, kamo ga sreća pokliče i na kтеру stranu i med ktere ljudi ga Bog pošlje: kako prijasno ga budu sprejemati povsuda, ako se je v takoj slavjanskoj zadrugē navadil lahko obćiti i pogovarjati se s Slavjanami raznoga stališa i raznih narećij.

О СЛѢДАХ ПРАСЛАВЈАН.

(Надальеванје.)

Војујучи се царь с бабилонској Семірамідој звал се је Стабробатес,¹²⁾ по санскритски Ст'варапатіс = Erdbeherrscher, по славјански точиѣје: Стварјенја господ.

Полібіос спомѣња царя іменем Sophagesenos, по санскритски: Суб'агасенае, по нѣмечки: glücklichches Heer haben, по славјански: Сречну војску имајучи.¹³⁾

О часѣ Александра Македонскога је живіа царь Порос, по санскритски: Пауруша, по нѣмечки: Held, по славјански: витез. Индічки царі су називали се насловами преузвишеними.

Царь је бил властник всега земљишча. „Вса земља је властнина царска, і оні (весајані, селѣані) ју обдѣлавају за четвртину придѣлка.“¹⁴⁾

Највишја должност је била владарьу, да је он жива правца, да чисту правду дѣли і повсуда, колико му само могуће, поспѣшује і промица добра дѣла по тому, что шестину всѣх крѣпостних і злочестих дѣл његових људи буде судец небесні њему приписал.¹⁵⁾

По законѣ су білі всі Инді свободні і равноправні по својем чинѣ. „То је также нѣчто великога в Индіји, да су всі Инді свободні і да ниједен ні роб при Индах ні ніті јиностранец роб, толико менје пако Инд.“¹⁶⁾ „Мед својственими обичајама индічкими је јамачно најпамѣтигодишњи закон впелѣані од њихових старіх мудрословов (брахманов), да мед њими не смѣ біти робов, него ла имају біти всі свободні і равноправні.“¹⁷⁾ Инді су живелі в задругѣ і су білі јако дѣлавні. „Једні сложе в родинѣ, вес придѣлек в задругу і од тога вземе всакі једен дѣл за живеж на једно лѣто. Что остане зажгу, да морају опет дѣлаті і не лѣвити се.“¹⁸⁾

Инді нісу обдѣдовали, зајутрикалі, јужилалі і вечерьалі скупа в одредѣено време, него всакі како се му је слыбіло. „Јешче все бі біло мудро (у Индов), па то не велѣа, да, ако равно не живе самічно, једнакоже не јужинају і не зајутрикају в одредѣено време, него како се нѣкому пољубі. Противно је болѣе в дружбинском і градјанском живленји.“¹⁹⁾

Живелі су Инді необікновено умѣрено і здерженљиво: једлі су нај обичишје кашу із сорачинскога пшена, пілі брагу і мѣд; вина напротив нісу пілі. Рум су по-

¹²⁾ Диодор 2, 17. — ¹³⁾ Bohlen 1, 88. — ¹⁴⁾ Страбо стр. 704. — ¹⁵⁾ Ману 8, 304. — ¹⁶⁾ Арриан Инд. 10. — ¹⁷⁾ Диодор 2, 39. Страбо 710. — ¹⁸⁾ Страбо стр. 717. — ¹⁹⁾ Страбо стр. 709.

знали, на біл їм је преповѣдан уже по нај старѣјших писмах. „Просто живе всі Інді, јешче веч на в војнѣ једнакоже су сретні і счастлїві радї простоте і умѣреності.“²⁰⁾

Главні живеж біл је Індам всегда каша із сорачинскога пшена, зато се сорачинское пшено в обче і іменује по санскритскі: д'ана = сетва = жито. — Также санскритско слово: річа, персикі: різе, по геленскі: orizon, по нѣмчкі: Weis не помѣни нічеса јінога него: сетва, жито. „Інді живу од жита і су земљедѣлці, ако не пребивају по горовјі, ові пако живе се месом живнским.“²¹⁾

Обично су пілі супу (јуху) млѣчну алі ізвар од сорачинскога пшена; ктері су ту піјачу наредѣли, су се звалі по санскритскі: супакарас, Suppenmacher. Пиво, то је ол, брага, біл їм је также знан под іменем санскритскім: јавасупа = јечменова піјача; істо тако і мед, по санскритскі: маду. „Не піју ніч вина кромѣ при требах, на піју нѣку піјачу, која се направља із сорачинскога пшена, намѣстѣ із јечмена; также за јѣд уживљају вечјі дѣл кашу із сорачинскога пшена.“²²⁾ Мегастенес „говори также о терстї (сладкорном), да мед даја без бучел²³⁾ . . . і сок, рум, тога терстја је біл Індом преповѣдан по тому, что је премочен і здравју шкодлїв. Када су га але једнако хотѣлі піти, су пет (нять, читај по старославјанскі: пентѣ) предметов смѣшалі; рума, воде, чаја, сладкорѣа і лімоновога сока і піјачу із тѣх пет предметов смѣшану су іменовалі по санскритскі: панча = Puntsch.²⁴⁾

Заволу своје умѣреності су Інді мало када зболѣлі — на і садајних Індос се таке болѣзни рѣдко када пріму, ктере се нажену по мочно покоринѣних једлах і јествинах по тому, что живе јако умѣрено і уживљају једном простіх јествін із растлїн: Европејцем напротів забрекну і отеку ноге не рѣдко по нѣколко часах (урах) до необичне дебелості, услѣд чеса скоро всакі јиностранец умерје послѣдніч на блувалној сердоболї (cholera morbus).²⁵⁾

Старі Інді су се облачілі облачіламі із волне хлопчатє, то је, древесне, алі пако із тенчіце ленене, особіто в покрајінах на рѣкѣ Індос, ктере су обілно оброділе лена. „Інді су се облачілі в облачіла направљєна із древесне волне . . . “ — „Опомѣніті морам, да Інді се служе облачіл бѣлїх памучних і платненїх проті тістїм, кої говоре, да се облаче (само) в весма пестра, разноцвѣтна, облачіла.“ Дѣлалі і носілі су Інді также облачіла пестра, разноцвѣтна, по тому, что тканіне тіскаті цвѣтамі, (Kattundruckerei) су Інді і зумѣлі.²⁶⁾

²⁰⁾ Страбо стр. 709. Прісподобі 701. — ²¹⁾ Арріан Інд. 17. Böhlen 2, 159. — ²²⁾ Страбо стр. 709. — ²³⁾ Страбо стр. 694. — ²⁴⁾ Böhlen 2, 165. — ²⁵⁾ Böhlen 1, 37. 38. — ²⁶⁾ Геродот 7, 65. 3, 146. Страбо стр. 719. Böhlen 2, 117.

„Облачила Индов су из холста, како Непарх говори, из тистаго холста, ктері расте на дресесах Холстова срајца јим сеже до ерђе литке (ікре) на ногѣ; второје облачило (по санскритски: уттаріја) су взели нѣкада на раме, нѣкада су га завілі около главе. І наушнице сі натекну Инді из кости слонове, то је нај богатјши; всі Инді јих не носе. Браде, пише Непарх, су бојадисали различніми бојама, једні тако, да би се віділе, колико могуче, бѣле, другі сиње, јині ріже, јині зачернѣле, јині зелене. Также солічних шаторічев (по санскритски: чатра) се служе по лѣтѣ всі знатні Инді; чревльє носе пак із бѣлога уснја, сторъене укусно, пете на чревльах су разкрашене, по фарбане, і високе, да би се віділі вечјі.²⁷⁾ Господа, особіто госпе су сі обували опанке (санскритски: упанакх, Sandalen). Персті ножні су се віділі і су јих како і нокте на перстах красілі, бојадисали сандаліновім лѣсом, зато се чита, да је дѣвушка (дѣвојка, дѣкліца) Сіта, која је далеко лѣсе преходіла, імела ногу рудече (красне), хотъа јих ні краској окрасіла, бојадисала.

Земља оброді много лена і вечја част обівательєв се облачі тенчіој Облачило із тенчіце, із ленонога платна сеже јим до пет, на ноге сі припну подилате, главо сі завіју в тенчічне рубце, в ушах вісе јим драгоцѣні камені, знатіѣји по родѣ алі по богатствѣ измед нѣх лѣншају се златімі наруквіцама і нарамніцама. Носілі су злате і слонове нарамніце і наруквіце; дѣвушке су імеле на облачілѣ припете і мале звончіче (по санскритски: кінкіні) ктері су при веаком коракѣ, шагу, цінглалі, звонілі. Власе сі честѣје чесају него стрігу, браду держе всегда небрієну, осталу полт облічја брију, да је гладка.“²⁸⁾

Лѣпоту і красоту необіковено вісоко почитају.

Второ облачило су мужчіне і женщчіне сі припінјали појасом драгоцѣно окрашеним.²⁹⁾

„О Катајі в Индіји се приповѣдује нѣчто сиѣла нова, да лѣпоту і красоту необіковено вісоко почитају, также при конѣах і при псах. За царѣа намреч, говори Онесікрітос, ізберу сі нај красніѣшега. — Протівно својеј осталој простотѣ се верло лѣншају. Оні се кіте златом і се служе драгоцѣнога каменја, се облаче в пестра і упріжана тенчічна облачіла і за нѣмі се носі солічник. По тому, что красоту вісоко цѣне, чіне все, чтоколі образ красі. Приповѣдује также, да красе сі браде нај красніѣшімі цвѣтама, бојама, чему се не мало радују; тако дѣлају Инді і в осталих покрајінах і то сіцер прилежно; земља намреч оброді красне краске за власе і за облачіла і обівательі јако лъубе мед осталој суетој і украшаті і кітіті се.“³⁰⁾

²⁷⁾ Арріан Инд. 16. Рамáj. II. 47, 18. — ²⁸⁾ Curtius 8, 9. (31). — ²⁹⁾ Рамájана II. 66, 11. — Рамáj. I. 9. 17. — ³⁰⁾ Страбо стран 699. 712.

Нај веџа красота женщинам су білі долги власі і мазале су јих добро воцјајучімі і пријетно дшечімі мазлама і су јих пустиле висеті по плечах в долгој жемчугом і драгокаменьами украсеној китѣ.³¹⁾

Телесно вежбанјесу также старі Інді не обікновенено високо уважавали, су і прекомѣрно се цвѣчили тако, да су нај веџе телесне труде і болечіне равнодушно, јако бi нечувствітельно претерпелі і да су істо тако равнодушно і смѣјеч се простовольно усмертілі се і се дали јако нѣко полено зажгаті; і то су чинивали, да бi одстранілі охоту і боль од душе. Тако се је простовольно зажгал торжественено індічкі брахман Каланос в причу, в присутствѣ, Александра М. і његове војске, онда в Атенах јіні індічкі брахман іменем Зарманохегас. „Нај ізверстнѣјші наук је оні, којі одстрані охоту і боль од душе. — Оні вежбају тело строној, да се ум крѣпш, строној, да се страсті утише.“³²⁾

Спомѣњају се јунакі телесно увежбані уже в староіндічкој пѣсни Рамаянѣ I. 15, 92.

О часѣ Александра М. су се сказали Інді нај ізверстнѣјше телесно увежбанімі мед веѣмі осталимі народами. Побѣдівші Александер М. Дареја је направілі велику і красну свадбу себѣ і пријателѣм својім. Біло је деветдесет паров. „Пет дні је трајала свадба і веселѣ. Множина іскусних художников се је сбрала, добро увежбаніх в музикѣ і в петјі, за веселу і за важну јігру. Также добро увежбані јунакі из Індіје су дошли, којі су не обікновенено ізверстно се сказали і су досеглі первенство пред веѣмі, што јих је било из јіних дежел.“³³⁾

Телесно се увежбавају Інді і днешні ден і телоцвѣчна нѣх збѣглост і обратност је тако велика, да спісователѣ европскі се не могу доста над њеј начудіті.³⁴⁾

Музіку, плесе, раје, хороводе і јігре су Інді тако љубілі, како ніједен народ стародавні. У Індов је музика і плес при всакој светској светковинѣ, при свадбах, при народних радованках і при корунованјі³⁵⁾; без музике, без плесов, рајев, хороводов і без јігер се ніті сада не може ніједна свечаност светковати. „Ако се нѣкдѣ најду љубітелѣ петја і плеса, су то јамачно Інді од стародавна.“ — „І в бітву су Інді ішли музикој јіграје на бубнах (по санскрیتскі: дунд'убі) і літаврах.“³⁶⁾ Музикално орудје в камен вшукло ізсекано се віді уже на стѣнах скалнатих светшч в Елморѣ. Кромѣ великога бубна і трубе лаштурне, из раковіне (латінскі: concha marina) по санскрیتскі: санк'а алі самбу алі самбука. Поіменованје самбука је Славјану јако памѣтігодно, помѣні намреч веч музикал-

³¹⁾ Налус 5, 4. — ³²⁾ Страбо стр. 716. — ³³⁾ Аеліан 8, 7. — ³⁴⁾ Ritter Erdkunde 1, 805. — ³⁵⁾ Рамаярана I. 63, 59. — ³⁶⁾ Аријан 6, 3. Ind. 5. 7. Bohlen 2, 193. 194. 196.

nih orudij, koja s ostaloj muzikoj sobučju, созвучју, особито пак садајна: Bassgeige, по праславјански: собунка і в зільској долині јешче днешні ден: бунка али бунке, бунче.

Slovstvo uzajemno.

Pozorovati djelovanje Slovakov na slovstvenom polji je jako zanimivo za Slovence, Horvate, Serbe, Čehe i tako dalje i nemalo podučivo. Dlja česa nas pak njih djelovanje tako zanima? Iz već pričin; nektore iz med njih su sledeće;

Slovenski spisovatelji pažljivo razlikuju slovstvo ljudsko (Volksliteratur) od slovstva naučnoga. To je jako dobro i poljezno. Spisovatelj pišuć za ljudstvo onda lahko, koliko moguće, prilagodi i približa se značaju naroda priprostoga; tako delajo na primer novine „Obzor“ namenjene ugarsko-slovenskomu ljudstvu, jako praktično sprijemajuć sastavke pisane i švabahom, kteroga je neki del priprostoga ljudstva ješće navadjen, i da bi ljudstvo imelo takže priložnost napredovati, sprejemaju se i sastavki latinicoj spisani i v obeh slučajah se upotrebuje pravilno narečje ugarsko-slovensko. — Za učenije ljudstvo je onda namenjjen časnik „Orol“, v njem se uže ne najde švabaha i obseg je uže razpolagan za izobraženije čitateljstvo, onda Obzorova priloga „Slovesnost“ je namenjjena vědam i naukam. — Jugoslavjani, osobito Slovenci te razlike premalo delamo. —

Slovaki znadu blagopolučno usredotočiti se; za vsaki poseben predmet imaju samo jedan časnik i okolo njega se uverste vsi dopisovatelji i predplatitelji; tēm se zberu umstvene sile dopisovateljev kako v jedno ognjišće i časnik prihadja tēm učeniji i izverstniji; takže v penezitom ozirē; stoji tak časnik krepkēje, jer ga podpira veće čislo predplatiteljev, nego bi ono bilo, kada bi o jednom istom predmetē izdajalo se već časnikov. — Slovenci i Horvati imaju ne rēdko za jeden i isti predmet već časnikov, nekada i već družeb, čto je nedvojbeno škodljivo i štetno časniku i dopisovateljам, najveć pako izdavateljам i založnikам časopisa, jer predplatitelji su razděljeni na nekoliko časnikov istoga predmeta tako, da jih na jeden časnik jedva toliko pride, da se papir i tiskarina doplaća. Uže horvatska poslovica kaže: Slaba rēka vsaka, koja se dēli na mnogo trakah; to je na mnogo rečišć, na mnogo strug.

„Slavjan“ ima pri tom svoje posebne misli, koje pako nikomu usilovati noće i takže ne može. Tako le misli: Ali bi ne bilo moguće, da bi dopisovatelji vsēh dosadanjih slovenskih, horvatskih i serbskih (avstrijskih) učiteljskih (šolskih) časnikov vsi skupa v jeden slovensko-horvatsko-serbski učiteljski časnik dopisovali, vsaki v svojem dosadajnom narečji, jedni cirilicoj, drugi latinicoj? Na-

reča slovensko, horvatsko i serbsko su si naj bliže srodna i tako podobna, da i neknjiževni priprosti Slovenci, Horvati i Serbi se za potrebu razume govoreći med seboj — zašto bi učena književna gospoda učitelji se v časnikē sporazumēti ne mogli? I ako bi bilo nekome narečje nekoliko neznano, čitatelji bi se s njim berzo bliže soznanili pročitavši v časnikē nekoliko sastavkov toga narečja. Med narečjama horvatskom i serbskom i sada nije skoro nikake razlike samo, da se piše horvatsko latinicoj, serbsko cirilicoj. Cirilice nekto možebiti nije navadjen? To ništa ne zavira — učiti se moramo vsi, osobito mi Slavjani, cirilicu mora neobhodno znati vsaki, kto se počita med književne i prosvētljene Slavjane — učitelja mi pak svakoga počitamo med gospodu književnu i prosvētljenu. V nekterih dnēh se cirilice vsaki lahko nauči. Ilirsko-slovenska poslovice pravi: Ni gerdo, ali nekto nešto ne zna, pa gerdo je, ako se učiti noče.

Vsi vredniki dosada izlazećih šolskih časnikov bi ostali vrednikami, kako do sada i bi vredili, kako do sada, čto bi se njim poslalo, i bi poslali onda glavnomu uredniku v to mēsto, kdē bi se te šolski ali učiteljski časnik tiskal.

Gospoda učitelji, dopisovatelji i predplatitelji na razne te učiteljske i šolske časnike bi se imeli o takom časnikē ali listē prijateljsko i prijazno pogovarjati, posvetovati i onda nēiniti, čto se kaže, da je naj bolje i naj korisnēje. — Ovdē je misel samo izgovorjena i ^{reč}tekuta. —

Slovaki jako priležno obdēljuju zraven slovstva ljudskoga i slovstvo vēdečko i naučno. Po vēdah i naukah se prosvēta širi, pa i sloga se utverdjuje, uzajemnost slavjanska se dējansko upeljuje i množi: kdē se spisovatelji posvete naukam i pravoj vēdē, tamo nije prostora puhlonu prepiru i prazdnomu prikaranju, vēdečko i naučno polje je veliko i obširno, dēla razlićnoga na vse strane obilno i vsaki si može zaslužiti slave obilno: ućeni muži se v naukah i vēdah uzajemno podpiraju, za prazno prikaranje jim se uže vremena nedostava. Po osnovnih vēdah i naukah se oplemeni značaj ćlovekovi. —

Slovaki pisavaju v smislē slavjanskom, to je, oni spisovaje ne oziraju se samo na svoj kmen, nego i na ostala slavjanska plemena, zato su pa taka v slavjanskom smislē spisana književna dēla i ostalim slavjanskim plemenam jako zanimiva. Tēm slavjanskim smislom su nadehnuti blizo vsi naućni i vēdećki spisi spisovateljev ugarsko-slovenskih, kako se vidi iz knjig izdanih po maticē (ugarsko-) slovenskoj; čto već, i knjige v ćistom ugarsko-slovenskom narećji izdane, samo o plemenē ugarsko-slovenskom govoreće, znadu oni tako lēpo obrnuti i urediti, da zanimaju i ostala plemena slavjanska; opomēnimo ovdē samo knjigu: Sbornik slovenskych narodnich piesni itd. Da se vsaki čitalelj sam može preprićati, da njih naućni i vēdećki spisi imaju značaj slavjanski, stavimo semo iz ćasnika „Slovesnost“ nadpise nekterih sastavkov

v njem se nalazečih : Pohľady na literatury slovanske. — Literatura (ug.-) slovenska. — Kritičke uvahy o Pet. Z. Hostinskeho smutnohre „Svätoslavičovci.“ — Prispěvky k nauke o prizvučnych rytmických rozmeroch v (ugorsko-) slovenskom basnictve. — Najnovši slovansky literaturni ruch (gibanje). — Pol'ske pisomnictvo. — Ivan Turgeniev čo novelista. — V vsakom čísle se ozname: Knihy i spisy. —

Uzajemno i složno dělovanje nam pomaga do budoucnosti krasne! —

Ne možemo se zderžati da svojim čestitim čitateljam ovdě ne přiobčimo jeden sostavek iz 2. čisla časnika: „Slovesnost“.

Literatura (ugorsko) slovenska.

(Odlomek iz děla g. A. Budiloviča.)

Od lět četridesetih začina (u Slovakov) živěje dělovanje slovstveno, novi dělavec se objave, nov slovstveni sponob nastane. Osnoval ga je Ljudovit Štur, politik, basnik, učenjāk i spisovatelj. Naj pred se je snažil, prizadeval, dabi se (ugorsko-) slovenski književni jezik krepko ustanovil. On je zavergel naglede Bernolakove, koje je podpiral i začuval Holly, da bi se imelo za književni jezik povišiti jedno iz mnogih pokrajinskih podnarečij slovenskih. Po mislah Štura iměl je književni jezik bogatiti se iz vsěh raznih podnarečij, tako, da bi vsěgda čerpāl, čto je naj izverstnějše iz vsakoga. Za izverstněje slučenine zvukove i podobe su se smatralē one, ktere se naj več slagaju s slovoizpitom i s ostalimi narečjāmi slovenskimi i se tako naj več bližaju srědnjemu i pravilnomu značaju narečja slovenskoga. A po tomu, čto srědnja i pogorna podnarečja su predstavovala naj bolje čistu i čelotnu podobu, je sprijel Štur totu za osnovu obdov jeziku književnomu. Te mišljenke i naglede su Slovaki radi sprijeli, osobito mladji svět, kterim je Štur naj izdatnějše i najblagodatnějše vladal. Njegovu veljavu sta podporovala v tom slučaji dva jina izverstna i doležita, soglaseča se s njim, člena spisovatelja (ug.-) slovenska, Hurban i Hodža. Po njih uzajemnom trudě se je ustalil jezik spisovni. Protidělajuča staročeska stranka uposrěd naroda (ug.-) slovenskoga je obnemogla, i slovstveno, književno odděljenje Slovakov od nje se je sbilo i je, kako se vidi, konečno i neodvratno dodělano.

Slovak Hattala je doveršil toto dělo tēm, da je sostavil krasnu slovnici (mluvnicu) novoga spisovnoga jezika slovenskoga. Med Slovakami su se pojavili značni pěsniki. Zravno trěh užē imenovanih vodcev Šturovskoga sustava (Štura, Hurbana, Hodža) moramo oměniti ješče dva imena: Sladkoviča i Halupku. Vāžnost

těh dvěh v slovstvě slovenskom je podobna važnosti Čelakovskoga i Erbena v Čeah i Mažuraniča i Njeguša v Serbiji.

Okolo těh vodcev slovstva (ug.-) slovenskoga se kruži čela truma jinih več ali menje značnih prosvětlenih glav. Imenujemo jednom Zaborskoga, Graichmanna, Žella, Palarika, Viktorina, Zoha, Kuzmanoga i Pauliny-Totha. Večji děl pěsnikov slovenskih opěva narodno živiljenje sadajno i minulo, slovensko ali obče-slavjansko. Misel slavjanske uzajemnosti (slovstvene) opěvaju nadšeno i neprestano spisovatelji slovenski. To ni se změnilo niti po gorkih i terpkih obmanah v létama 1848. i 1849. kogda se je zdelo, da zora narodnoga osvobodjenja začne uže bliščeti, i je znova se spet skrila za oblake . . . Zibnul je jeden rod dělavnih vlastencev (Sturovci i jini); — pa město ni zaostalo prazdno: Francisci, Kuzmany, Pauliny-Thot, biskup Moyses i jini su znova prijeli se děla, narodnoga prebudjenja i novooživljevanja. Naj važnejšej udalostju posleđnjih deset lét bilo je léta 1863 ustanovljenje „Matice slovenskej,“ ktera se je zdělala srědiščem, okolo kteroga su se spojile vse lěpše sile i strane, odkuda se je širila v prospěh prosvěte v naj širših krugah naroda činost vlastencev. Dělo pako napreduje, narod se osvečuje i razvija, akoli ne tako berzo, kako bi želili, pa odnakože (vendar, vřak) beržěje, nego bi se někto mogel nadějati, ako vidi množinu značnih zaprek i protivnosti. Narod je vbožen i osameli; neima od nikuda podpore, naprotiv odvsuda najde preziranje, meržnju i nenavist . . . Pa ne gledeč na to Slovaki ne vtrude se i ne zdvoje o svojej budučnosti. Oni su veseli i zadovoljni po tomu, čto su dobroserdečni i nisu sobečki (kristoljubni); oni su spěvavi i odvažni (směli), jerbo su mladi. Slovaki su nam (Rusam) dvojkratno dragi — kako Slavjani i kako prijatelji. Ne samo v zemljepisnom, nego i narodopisnom obzirě su naj bližji Rusam iz zapadnih Slavjan, upravo kako Bolgari iz južnih. Věda i slovesnost (ug.-) slovenska je, to se vě, ješče nebogata i jedva početa: ako se pak može o budučnosti suditi iz sadajnosti i minulosti, tako možemo po pravicě očakovati od (ug.-) slovenskih spisovateljev i učenjakov naj izverstnějša děla: tako živo kaže se v vsěh njih dělrah izverstno nadanje, široki razgled, samostalna tvoriva sila i visoka prosvěta; některi domači mislitelji (ug.-) slovenski su s ruskimi jednako iskreni slavjanoljubi. —

Listnica vredničtva. G. Or. C. v Pt. Naročninu za 1873 ste uže plačali, sada poslana 1 gl. 50 kr. zapišemo za 1874. — G. Ant. K. v Lj. Několiko knjig dobite na ogled.

